

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: FRP/628/2013/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

288/2014. (XI. 20.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2013. augusztus 29-én előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2014. november 20-án megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint, a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos 2013. augusztus 29-én a Testület ügyfélszolgálatán személyesen terjesztette elő a panaszát.

I.

1) a) A panaszos meghallgatásakor előadta, hogy a gyermeke édesanyja 2013. augusztus 27-én megint kihívta a rendőröket, és a gyámügyet. A panaszosnál volt láthatáson a gyermek a nyári szünetben. Vallomást tettek az előző napon, azért, hogy a távoltagekudást tudjanak kérni a szülőkkel szemben.

Másnap a rendőrök el akarták vinni a gyereket, a panaszos távoltagekudást akart kérni tőlük, de nem foglalkoztak vele. A panaszos tanúkat akart hozni az állításai igazolására, erre a rendőr el kezdett vele kiabálni, hogy ne menjen valahova és a pisztolytáskája felé nyúlt, de végül nem tett semmit. Amikor meghozta a tanút, akkor rögtön bilincseltek a panaszost. A tanúnak azt mondták a rendőrök, hogy ha beavatkozik, akkor előállítják. Se a gyereket, se a panaszost nem volt hajlandóak meghallgatni.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

A panaszost megbilincseltek, hátra helyzetbe. A bilincset nagyon meghúzták, vastagon nyomot hagyott a panaszos kezén, miután beérkeztek a kapitányságra, még vagy 10 percig rajta maradt a bilincs. Az udvarról állították elő, a panaszos lakása, a kapu mind nyitva maradt. A panaszos jelezte később, hogy nyitva maradt mindene, de nem törődtek a rendőrök ezzel. Telefonálni se engedték ez ügyben az előállítás ideje alatt.

A panaszost a hangoskodásért, úgy gondolja, hogy csendháborításért állították elő, illetve amiért korruptnak nevezte a rendőri vezetőket. Kb. 2 órát tartott az előállítása. Ismét gyermek-elhelyezési pert indított.

2) A panaszos 2013. szeptember 5-én a korábbi beadványát kiegészítve előadta, hogy ő rögtön kérte, hogy hívják fel a gyámhatóságot, és hallgassák meg a gyereket, és kérjenek ideiglenes elhelyezést. A panaszos elmondta a korábbi eseteket, és a 2012-es tanúkihallgatási jegyzőkönyveket is megmutatta. Mondta a 2013-as ügyiratszámot is, kérte, hogy nézzenek utána. De rendőröket nem érdekelt a panaszos előadása, csak előállították a panaszost hangoskodásért.

A panaszos átadta még az Emberi Jogok Európai Bíróságának értesítését, hogy beadványát iktatták, illetve 2012. augusztus 1-jei tanú kihallgatási jegyzőkönyvet másolatban, amelynek részletes ismertetésétől a Testület eltekint.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbi releváns tények voltak megállapíthatók.

1) Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés rögzíti, hogy a panaszost az Rtv. 29. § alapján igazoltatták, az Rtv. 31. § alapján átvizsgálták a ruházatát, majd az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontja alapján (szabálysértést felszólítás ellenére folytatta) előállították. Az Rtv. 48. § c) pontja alapján vele szemben bilincset alkalmaztak. A bilincselés 9 óra 25 perctől 9 óra 48 percig tartott. Sérülése vagy panasza nem keletkezett az intézkedés során. A panaszos az rtv. 18. § szerinti kiértesítési jogával élt.

Az események rövid leírásaként a jelentés rögzíti, hogy r. törm. 2013. augusztus 27-én 8 óra 40 perckor az ügyeletes tiszt utasítására megjelent a helyszínen, mivel onnan K. M. bejelentést tett arról, hogy ő a lakcímen tartózkodó gyermek törvényes képviselője, és a gyereket haza akarja vinni, de a panaszos nem engedi neki.

A helyszínen az utcán fogadta a rendőröket a bejelentő, aki elmondta, hogy a panaszossal közös gyermekük jelenleg az ő felügyelete alatt áll, de beleegyezett, hogy a kislány eljöjjön nyaralni az édesapjához. Aznap a bejelentő a panaszos lakcímére ment, hogy gyermekét haza vigye, mivel hamarosan kezdődik az iskola.

Ezután a bejelentő átadott egy jogerős határozatot, valamint annak egy kiegészítését az apai kapcsolattartás újraszabályozásáról. Ezen határozat szerint a gyermek édesanyja felügyelete alá lett helyezve, továbbá a bíróság meghatározta, hogy a panaszos minden hónap második és negyedik hetén 14 órától 16 óráig találkozhat gyermekével egy adott helyszínen, onnan őt el nem viheti. A bejelentő elmondta, hogy 2013. júliusától a szociális intézmény és az ő engedélyével a gyermekét a panaszos elhozhatta nyaralni. De mivel hamarosan meg kell

kezdenie a gyermeknek a tanulmányait, ezért aznap elment érte, hogy hazavigye. Ennek ellenére a panaszos azt mondta neki, hogy nem viheti el a lányt, mivel véleménye szerint nála jobb helyen van és különben sem akar a lány az anyjával élni.

Az intézkedés során a jelen levő személyeket igazoltatta a r. törm., majd szóban meghallgattam a panaszost is a történetéről, aki agresszív hangnemben, magából kikelve azt kiabálta, hogy nem vihetik el a kislányát a „korrupt rendőrök” és ennek mindenhol híre lesz, a médiában is.

Ezt követően a r. törm. figyelmeztette a panaszost, hogy ne kiabáljon tovább és közölte vele, hogy mivel bírósági határozat van érvényben arra vonatkozóan, hogy a gyermek az édesanyjánál lett elhelyezve, ezért a gyermeket édesanyja haza viszi.

Majd a fentieket sem véve a panaszos a többszörös figyelmeztetés ellenére tovább kiabált; magából kikelve üvöltözött, ezért kezeit testi kényszer alkalmazása nélkül – mivel kezeit együttműködően hátra helyezte – hátra helyzetbe bilincselte; ruházatát átvizsgálta és szabálysértés tovább folytatása miatt előállította további intézkedés megtétele céljából.

Eközben a bejelentő, gyermekével elindult haza.

A r. törm. előadta még, hogy az intézkedés során a panaszos többször is tett olyan kijelentéseket, hogy „Ennek még lesz visszhangja mindenhol; hogy a korrupt rendőrök nem engedték, hogy nála maradjon a gyermeke”, valamint az intézkedés alatt a panaszos mobiltelefonján felhívta a 112-es, minden hívást rögzítő segélyhívó vonalat és közölte a hívást fogadó ügyeletes tiszttel; hogy a helyszínen levő rendőrök nem úgy járnak el, ahogy azt ő szeretné. A telefonhívás során hallani lehetett, hogy a panaszos továbbra is többször használta a „korrupt rendőrök” kifejezést.

A rendőrkapitányságon a szükséges nyomtatványok kitöltése során a panaszos úgy nyilatkozott, hogy panasszal kíván élni az intézkedéssel kapcsolatban, mely panaszát levélben, a személyes szabadságot korlátozó intézkedés során kitöltendő nyilatkozat hátoldalán kívánja megtenni.

Továbbá mivel elmondása szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása során csuklójára rászorult a bilincs és fájalta azt, ennek értelmében a rendőrorvos a kapitányságon megvizsgálta. Erről orvosi látelleletet állított ki és annak egy példányát átadta a panaszos részére, valamint 2 pld.-t lezárt borítékban átadott a r. törm., amelyet jelentéshez csatolt.

A r. törm. a panaszos sérüléseiről fényképfelvételeket készített, melyeket szintén csatolt a jelentéshez.

A panaszos részére az Rtv. 33. § (4) bekezdés szerinti tájékoztatót és igazolást átadták. A panaszost 2013. augusztus 27-én 11 óra 50 perckor szabadították.

A parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint az intézkedés és a kényszerítő eszköz alkalmazás jogszerű, szakszerű és arányos volt.

2) Nyilatkozat elnevezésű irat szerint a panaszos az Rtv. 92-93.§ szerinti jogorvoslati tájékoztatást megkapta, a jogaira és kötelezettségeire vonatkozó tájékoztatót átvette, az Rtv. 18. § szerinti kiértesítés megtörtént; sérülése keletkezett (bilincs nyoma látszik), orvosi ellátásban részesült.

A panaszban előadta, hogy sérelmezi, hogy nem vettek fel jegyzőkönyvet, illetve nem hallgatták meg a rendőrök, pedig kérte, hogy keressék meg a gyámhatóságot. A gyerek mondta, hogy nem akar az anyjával menni. A bilincset olyan erővel húzták meg a kezén, hogy látszik a nyoma. Előadta még, hogy a gyerek 2013. június 2-án öngyilkos akart lenni, erről tanúvallomást tettek a rendőrkapitányságon. A panaszos hiába kérte a távoltartást, nem intézkedtek.

3) Az előállítás időtartamáról szóló igazolás szerint a panaszos előállítása 2013. augusztus 27-én 9 óra 25 perctől 12 óra 50 percig tartott.

4) S. G. r. törm. 2013. szeptember 6-án kelt jelentésében a korábbi jelentését kiegészítve előadta, hogy az ügyeletes tiszt utasítására jelent meg a lakcímen. Az intézkedést az Rtv. 20. § alapján kezdték meg. Először a bejelentőt hallgatták meg, ám a panaszos eközben folyamatosan kiabált, ordított, próbálta az igazát hangoztatni, ezáltal zavarta a bejelentővel szembeni intézkedést. Többször arrogáns, közőködő módon kérte a rendőrök azonosítóját. Ekkor a panaszossal szemben még nem intézkedtek, így nem voltak azt kötelesek megadni. Mivel a panaszos folyamatosan kiabált, a r. törm. megkezdte vele szemben az intézkedést, míg H. R. r. ftörm. a bejelentővel szemben intézkedett. A r. törm. szóban meghallgatta a panaszost, aki magát egyre jobban „felpörgetve” egyre hangosabban kiabált, többször hangoztatta a korruprt rendőr kifejezést. Továbbá egy alkalommal testi kényszernek nem minősülő a Szolgálati Szabályzat 40. § (3) bekezdése szerinti nyújtott kézzel távol kellett magától tartani, mivel a panaszos már szinte vicsorogva a rendőr felé lépett, hogy „maga volt ott 2006-ban is” kérdést intézte felé. Az intézkedés során H. R. r. ftörm. megállapította a felügyeleti jogot és a gyermeket és a bejelentőt távozásra szólította fel. Eközben a panaszos telefonálásba kezdett, a segélyhívószámot hívta. Ekkor többször hangoztatta a korruprt rendőr kifejezést, amely az intézkedő rendőrök felé irányult. Majd az igazát bizonygatva odahívta ismerősét H. J.-t, akit a rendőrök felszólítottak a távozásra, illetve felszólították, hogy amennyiben akadályozza az intézkedést, akkor jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség miatt előállítják. H.J. a felszólítást megértette és azonnal elhagyta a helyszínt.

Ezután mivel a panaszos továbbra is közterületen ordibált, kiabált, mely cselekményét többszöri rendőri felszólításra sem fejezte be, közölte vele a r. törm., hogy csendháborítás szab. továbbfolytatás miatt előállításra kerül. Ezután felszólította a panaszost, hogy fordítson hátat, kezeit tegye hátra helyzetbe, mivel az Rtv. 48 § c) pontja, valamint a Szolgálati Szabályzat 41.§ (4) bek. b. pontja, valamint (6) bek. aa - ab pontja értelmében kényszerítő eszköz kerül vele szemben alkalmazásra. A panaszos engedelmesskedett, majd r. ftörm. testi kényszer, illetve ellenszegülés nélkül a panaszos kezeit hátra helyzetbe bilincselte. Ezt követően a panaszost beültették a gépkocsiba. Az előállítás folyamán a r. örm. jelentette annak tényét az ügyeletes tiszt felé. A beérkezéskor az intézkedés további folyamáról hangfelvétel készült az Rtv. 42. § értelmében. Az előállítás folyamán a panaszos folyamatosan kifogásolta az intézkedés jogszerűségét, annak törvényes mivoltát. Mivel a panaszos sérülésre hivatkozott ezért orvosi ellátásban részesült, sérüléséről képi adatrögzítés került foganatosításra. Sérülése a rendőrségnél rendszeresített ún. patentbilincstől keletkezett, amely rászorult csuklójára, és ezáltal felületi benyomódás keletkezett a panaszos mindkettő

csuklóján. Az intézkedés befejezését követően a panaszos szabadításra került A panaszos által elkövetett Szabs. tv. 195 §. (1) bek.-be ütköző szabálysértés elkövetése miatt, mindkét rendőr magánindítvánnyal élt.

5) A panaszosról készített orvosi látélet és vélemény rögzíti, hogy agresszivitásra utaló jelek nincsenek, pszichés állapota rendezett, de gondolatai saját problémájára, az őt ért sérelemre fókuszálnak. Mindkét csuklón csaknem körkörös, de főleg a proc. styl. radii területen kifejezettebb a bilincs által okozott halványpiros, kb. 0,5 cm széles hámozódásos sáv, horzsolás nélkül. Egyéb sérülése nincs. A sérülés gyógytartama 8 napon belüli.

6) A rendőrség megküldte a r. őrnagy összefoglaló jelentését, amelynek a részletes ismertetésétől a Testület eltekint, mivel a korábban ismertetett iratokhoz képest további többletinformációt nem tartalmaz.

7) A panaszossal szembeni intézkedésről készült hangfelvételen a panaszos az igazát bizonygatja, illetve közli, hogy panasszal fog élni a Testületnél. Ezt követően az előállítással kapcsolatos iratokat töltik ki, majd a rendőr tájékoztatja a panaszost, hogy miért állították elő, illetve az előállított személy jogairól és kötelezettségeiről. A panaszosnak elmondják, hogy csendháborítás továbbfolytatása miatt állították elő, illetve a rendőröket többször lekorruptozta, erre a panaszos közli, hogy ő általánosságban mondta, nem a két rendőrré. Ezután a panaszosnak felolvassák a tájékoztatót. Megkérdezik a panaszostól, hogy lett-e sérülése. A panaszos elmondja, hogy nagyon szorosan húzták meg a bilincset. Közben kicsit megemelkedik a hangszíne, ahogyan elkezd mondani a történeteket, erre a rendőr rákiabál, hogy ne kiabáljon, már a helyszínen is mondta, hogy nem kell kiabálni. Ezután a rendőr felelegeti a 2 évvel korábbi ügyet, ami szintén a gyerekelhelyezéssel volt kapcsolatos. Ezután a panaszos panaszát jegyzőkönyvezik. Ennek során vita alakul ki köztük arról, hogy a rendőr járőrnek feladata-e a gyerek nyilatkozatának vallomása. Ezután egy 2006-os ügyet emlegetnek fel, ezután valamin veszekednek, de nem lehet érteni. Ezután ismét megkérdezték tőle, hogy keletkezett-e sérülése a bilincsnymokon kívül, majd azt, hogy kinél van elhelyezve a gyerek. A panaszos elmondta, hogy megtámadta 2011-ben az ítéletet, szeptemberben lesz tárgyalás, illetve újra elmondja az intézkedéssel kapcsolatos kifogásait. Ezután figyelmeztették a panaszost, hogy amennyiben szökni, vagy ellenszegülni próbál, akkor kényszerítőeszközt alkalmaznak vele szemben, majd elindultak az orvoshoz.

8) A bejelentésről készült hanganyagon hallatszik, hogy a panaszos kiabál a rendőrrel és a rendőr is kiabál a panaszossal. A panaszos a rendőr számát kéri, közben pedig elmondja a telefonkezelőnek, hogy a gyerek nem akar elmenni az anyjával, előző nap voltak a rendőrkapitányságon vallomást tenni, a gyerek már kétszer akart öngyilkos lenni, a rendőr pedig a helyszínen nem akar jegyzőkönyvet felvenni. Ezután újra a panaszos és a rendőr veszekedése hallható. A panaszos megjelöli az intézkedés helyét, a telefonkezelő pedig az ügyeletes tiszttel beszél ezután.

9) Az ügyeletes tiszt és a panaszos telefonbeszélgetéséről készült hangfelvételen hallatszik, hogy a panaszos elmondja, hogy már tavaly és idén is voltak a rendőrkapitányságon, mivel a gyerek már többször öngyilkos akart lenni. A gyerek most is hívta, mert az édesanyja élettársa rá akarta törni az ajtót. Az anyja ott van a gyerekért, a rendőrkapitányság embere pedig jegyzőkönyv nélkül akarja odaadni a gyereket neki. A rendőr visszakérdez, hogy miről kellene felvenni jegyzőkönyvet. A panaszos közli, hogy arról, hogy a gyerek nem akar vele menni, meg az egészről. Az ügyeletes közli, hogy a kollégái a bírósági határozat alapján járnak el, erről nekik nem kell jegyzőkönyvet felvenniük, erről rendőri jelentést fognak

készíteni. A panaszos közli a rendőr számát. (Háttérben hallható, hogy a rendőr közli, hogy egyszer már közölte, többször nem köteles.) Az ügyeletes tiszt elmondja, hogy a rendőr a bírósági ítélet alapján jár el, ha kifogásolja a panaszos az intézkedést, akkor panaszt tehet ellene. A panaszos ezután el kezd kiabálni, hogy a „töke már tele van a korrump rendőrökkel, a gyereket öngyilkosságba fogják kergetni”. A panaszos azt kiabálja, hogy mi az, hogy nem vesznek fel jegyzőkönyvet, akkor ide hív két tanút, és holnap ír a főkapitánynak. Az ügyeletes tiszt közli, hogy „rendben, visszhall”.

III.

A panaszos 2013. szeptember 5-én a Testület Ügyfélszolgálati irodájába előállította a tanúként meghallgatni kívánt, H. J.-t, akit a Testület a panaszos távollétében meghallgatott.

A tanú előadta, hogy azt látta, hogy a rendőrök panaszos háza előtt vannak, odament és a rendőr felszólította, hogy hagyja el a helyszínt. Ő az első felszólításra nem hagyta el a helyszínt. Ő nem látta, hogy a gyermek édesanyja vagy a rendőrök felmutattak volna valamilyen iratot a gyermekelhelyezéssel kapcsolatban, de ő már csak az események közben ért a helyszínre.

A panaszos hívta a helyszínre, hogy legyen tanúja az intézkedésnek, mert már korábban is volt a gyerek láthatás kapcsán intézkedés. Mire ő a helyszínre ért már ott voltak a rendőrök és a gyermek édesanyja, megpróbálták elvinni a gyereket, aki nem akart menni. Az apjába csimpaszkodott és sírt.

Amikor a tanú odament a rendőrökhöz, azt mondták neki, hogy menjen innen, ne avatkozzon bele, különben beviszik őt is az örsre és megbüntetik.

A panaszos először kérte, hogy vegyenek fel jegyzőkönyvet a gyerek előadásáról, de a rendőrök ezt nem tették meg, a panaszos talán kicsit hangoskodott, de nem kirívóan, mire a rendőrök megbilincselte és bevitték a rendőrségre.

A helyszínről a gyermeket az édesanyja vitte el, a tanú jó száz méteren keresztül kísérte őket, ezalatt a gyermek végig sírt, mert nem akart az anyjával menni. A rendőrök eközben elszállították a panaszost.

A tanú úgy emlékszik, azt mondták a panaszosnak a rendőrök, hogy azért állítják elő, mert szabálytalanul tartja magánál a gyereket.

Arra a kérdésre, hogy bilincselés előtt felszólították a panaszost a rendőrök, előadta, hogy mondta a rendőr, hogy hagyja a gyereket elmenni az anyjával, a tanú egy pillanatra elfordult, mire visszaneézett a panaszos már bilincsből volt, utána beültették a rendőrautóba. Tanú megjegyzi, hogy a kiskorú gyermek végignézte a bilincselést és előállítást.

Egy-két éve volt már egy másik eset, amikor szintén rendőri intézkedés lett az ügyből. A panaszos és a tanú, illetve a gyerek bement a gyámhatóságba, ahol, amikor megérkeztek a rendőrök rögtön ugyanúgy előállították a panaszost. Ez az az eset volt, amikor a kislány ellen körözést adtak ki.

Nem tudja, hogy melyik rendőrkapitányság intézkedett most, csak azt, hogy egy nő és egy férfi volt jelen. A nő többször mondta a kislánynak, hogy menjen az édesanyjával. A rendőrök

nem akarták a gyereket meghallgatni. A tanú szerint a panaszos azt akarta elérni, hogy a gyerek maradjon, és készüljön jegyzőkönyv az egész ügyről.

IV.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Rtv.) és a szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) rendelkezéseire – a panaszos kifogásaival összefüggésben az alábbi megállapításra jutott.

Az elvégzett vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye Szabadság és Felelősség fejezetének II. cikkében foglalt emberi méltósághoz, és az abból levezethető testi integritáshoz, a IV. cikk (1) bekezdésében foglalt személyi szabadsághoz, illetve a XXIV. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz fűződő jogát az alábbiak szerint.

1) A Testület először a rendőrök intézkedési kötelezettségét vizsgálta.

Az Rtv. 13. §-a szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.

A: Szolgálati Szabályzat 9. §-ának (1) bekezdése azzal egészíti ki a fenti szabályt, hogy a rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy – jogszabály által meghatározott esetekben – helyszíni bírságot szab ki. A szabálysértést észlelő rendőr figyelmeztetést azon szabálysértés esetén alkalmazhat, amely miatt helyszíni bírságot szabhat ki. A 8. §-a szerint pedig a rendőr az általa észlelt vagy tudomására jutott és hivatalból üldözendő bűncselekményről – ha az elkövető ismert, annak megjelölésével – feljelentést tesz, vagy ha a nyomozó hatóság tagja, úgy hivatalból megteszi a szükséges intézkedéseket a büntetőeljárás megindítása érdekében. A rendőr a magánindítványra büntethető bűncselekmény észlelése esetén a feljelentés megtételére jogosult kérésére megadja a szükséges felvilágosítást.

A rendőrök segítségnyújtási kötelezettségét az Rtv. 24. § (1)-(2) bekezdése rendezi, eszerint a rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni. A magánérdekek védelme az Rtv. alapján csak akkor tartozik a rendőrség hatáskörébe, ha a törvényes védelem az adott körülmények között más módon nem biztosítható, vagy ha a rendőri segítség nélkül a jog érvényesíthetősége meghiúsulna vagy számottevően megnehezülne.

A Büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (továbbiakban: Btk.) 211. §-a szerint, aki végrehajtható hatósági határozat alapján elhelyezett kiskorút attól, akinél a hatóság elhelyezte, annak beleegyezése nélkül, az elhelyezés tartós megváltoztatása céljából elvisz, illetve a kiskorút rejtve vagy titokban tartja, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Aki ezen bűncselekmény elkövetése során az elvitelkor erőszakot, illetve az élet vagy a testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetést alkalmaz, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A Btk. 194. § (1) bekezdése szerint aki mást személyi szabadságától megfoszt, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A Testület ezen a ponton szükségesnek tartja felhívni a figyelmet töretlen gyakorlatára, miszerint ha az Rtv. szerinti rendőri fellépés mögöttes jogalapjaként a rendőrség egy Rtv.-n kívüli jogszabályban meghatározott tényállás tekintetében fennálló gyanúokra (pl. bűncselekmény vagy szabálysértés gyanújára) hivatkozik, a Testület – a kérdéses cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalás nélkül – vizsgálja, hogy az adott esetben fennállt-e olyan fokú gyanú, amely elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra. Amennyiben a Testület ezt a vizsgálatot nem végezné el, a jogkorlátozás érdemi kontrollja kiüresedne, illetve elmaradna, és ezzel sérülne az érintett panaszhoz való alkotmányos joga.

A rendőri jelentések szerint a panaszos volt felesége tett bejelentést a kapitányságon, mivel a gyermekét az édesapja (a panaszos) a láthatást követően nem volt hajlandó visszaadni, hibába jelent meg a bejelentő a lakásán azért, hogy a gyermeket magával vigye.

A bejelentés tartalma a Testület álláspontja szerint felvetette annak a gyanúját, hogy a helyszínen jelenlévő valamelyik személy jogellenes cselekményt követ el, tehát a bejelentésben ismertetett esemény nyilvánvalóan olyannak volt tekinthető, amely az Rtv. 13. §-a értelmében rendőri beavatkozást tett szükségessé, intézkedési kötelezettséget keletkeztetett.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a bejelentések tartalma miatt a rendőrségnek fennállt az intézkedési kötelezettsége.

2) A panaszos előállítására kapcsán az alábbi megállapításokra jutott a Testület.

a) Először a jogalap meglétét vizsgálta a Testület.

A panaszos előadása szerint hiába mondta a rendőröknek, hogy hallgassák meg a lányát, illetve rendeljenek el távoltartást, a rendőrök megbilincseltek és előállították.

A rendőri jelentések szerint a panaszost azért állították elő, mert hangoskodásával, kiabálásával egyrészt akadályozta a bejelentő meghallgatását, másrészt amikor megkezdtek vele szemben az intézkedést továbbra is kiabált, és többszöri felszólítás ellenére sem hagyott fel a magatartásával, a rendőröket pedig többször lekorruptozta. Ezen magatartása a rendőrök szerint egyrészt felvetette a csendháborítás, másrészt a becsületsértés gyanúját, ezért az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontjának a szabálysértés továbbfolytatása fordulata alapján előállították.

Az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontja szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja, illetőleg akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni, vagy elkobzás alá eső dolgot kell visszatartani.

A fenti jogszabályhely értelmezése alapján kijelenthető, hogy az f) pont I. fordulata szerinti esetben az előállításához három feltétel együttes megvalósulása szükséges: a) egy jogszerűtlen magatartás, ami felveti a szabálysértés gyanúját, b) meghatározott személyhez vagy személyek csoportjához célzott rendőri felszólítás ezen magatartás abbahagyására; c) ezen jogsértő magatartás továbbfolytatása a felszólítást követően. Bármely feltétel hiánya az előállítás jogszerűtlenségének megállapítását vonja maga után.

A Testület a megjelölt előállítási okra figyelemmel tehát először azt vizsgálta, hogy a konkrét helyzetben felmerült-e valamely szabálysértés elkövetésének olyan szintű gyanúja, amely folytatása esetén elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra.

A rendőrség az előállítást megalapozó szabálysértésként a csendháborítás szabálysértését tényállását jelölte meg. A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (továbbiakban: Szabs. tv.) 195. § (1) bekezdése, aki lakott területen, az ott levő épületben, vagy az ahhoz tartozó telken, tömegközlekedési eszközön, továbbá természeti és védett természeti területen indokolatlanul zajt okoz, amely alkalmas arra, hogy mások nyugalma, illetve a természeti vagy a védett természeti értéket zavarja, csendháborítás szabálysértését követ el.

A Testület az eset kapcsán utal az Rtv. 19. §-ára is, amely a következőként rendelkezik.

„19. § (1) A jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek – ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik – mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható.

(2) A rendőr jogszerű intézkedésének való ellenszegülés esetén az e törvényben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók.”

A Szabs. tv. 216. § (1) bekezdésében szabályozott jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség tényállása szerint „aki a rendvédelmi szerv vagy a vámszerv hivatásos állományú tagja jogszerű intézkedésének nem engedelmeskedik, szabálysértést követ el.”

A fentiekben a Testület már megállapította, hogy a rendőrség jogszerűen tartózkodott a helyszínen és jogszerűen kezdett intézkedést.

A rendelkezésre álló hangfelvételen hallható, hogy a rendőr elmondja, hogy a panaszos kiabált, ezért csendháborítás miatt előállították, illetve többször korruptnak nevezte a rendőröket. A panaszos az első állítást nem cáfolja, csupán azt vitatja, hogy az intézkedő rendőrökre mondta-e vagy általánosságban beszélt korrupt rendőrökről.

A tanú a meghallgatása során szintén azt mondta, hogy a panaszos megemelte a hangját, de csak azt akarta vele elérni, hogy a gyereket hallgassák meg a rendőrök.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint megállapítható, hogy a panaszos kiabált, hangoskodott az intézkedés során, ez pedig felvetette a csendháborítás, illetve a jogszerű

intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértésének (tekintettel arra, hogy a kiabálással a panaszos célja az volt, hogy a rendőri intézkedést, a gyermek elvitelét megakadályozza) intézkedéshez szükséges mértékű gyanúját.

Számba véve az előállítás jogalapja és a felhívott szabálysértési tényállás kapcsán a Testület által fentebb rögzített általános követelményeket, a panaszos előállítása akkor lenne jogszerűnek minősíthető, ha

- a panaszos hangoskodott, illetve ellenszegült az intézkedésnek (1. feltétel),
- az eljáró rendőrök felszólították volna ezen magtartás abbahagyására (2. feltétel),
- azonban a panaszos ezt figyelmen kívül hagyva a csendháborító és az ellenszegülő magatartását fenntartotta volna (3. feltétel).

A rendelkezésre álló adatok (panaszosi, rendőrségi előadás, tanú nyilatkozata, hangfelvétel) alapján a Testület elfogadta azt a rendőri előadást, hogy a panaszos a felszólítás ellenére továbbfolytatta a hangoskodást, ezzel akadályozva a rendőri intézkedést, ezért vele szemben a 2. és a 3. feltétel is megvalósult.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a panaszos előállításához meg volt a kellő jogalap.

b) Tekintettel ugyanakkor arra, hogy a 33. § (2) bekezdése alapján fogatosított előállítások esetén a jogalkotó a rendőr mérlegelési jogkörébe utalta az előállítás szükségességéről a döntést, ezért a Testületnek a jogalap fennállásakor is vizsgálnia kell, hogy az előállítás megfelel-e az arányosság követelményének.

Az Rtv. 15. § (2) bekezdése ugyanis kimondja: több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással jár.

A panaszos előállítására az ügy adatai szerint azért került sor, mert a panaszos a rendőri intézkedés során hangoskodott, akadályozta a rendőri intézkedést és ezzel szabálysértést valósított meg. A konkrét esetben tehát vizsgálni kellett azt, hogy az adott körülmények között szükség volt-e a panaszos előállítására annak érdekében, hogy a panaszos ellenszegülését megtörjék, a gyerek elszállítását biztosítsák és a szabálysértési eljárás lefolytatásához szükséges adatait meg tudják állapítani a rendőrök.

A Testület annak a körülménynek tulajdonított döntő jelentőséget az eset vizsgálata kapcsán, hogy a rendőrök az intézkedésük eredeti célját (a gyermek elvitelének biztosítását) más módon nem tudták volna a helyszínen biztosítani, mivel a panaszos ennek a célnak a megvalósulását próbálta a helyszínen magatartásával (kiabálás, telefonálás) megakadályozni.

A Testület álláspontja szerint tehát volt az előállításnak olyan célja, amely csak a szabadság előállítással történő korlátozásával volt elérhető, mivel a gyermek elvitelének biztosításához szükséges volt a panaszos ellenszegülő, hangoskodó magatartásának a megtörése, amely más módon nem volt biztosítható.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga.

c) Az előállítás időtartamának arányossága kapcsán az alábbi megállapításokra jutott a Testület.

Jelen ügyben az előállítás időtartamáról szóló igazolás szerint a panaszos előállítása 9 óra 25 perctől 11 óra 50 percig, azaz 2 óra 25 percig tartott.

Az előállítás időtartamával kapcsolatban az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdése azt tartalmazza, hogy a rendőrség az előállítással a személyi szabadságot *csak a szükséges ideig*, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja.

A rendőri jelentések szerint ezen idő alatt a panaszost nyilatkoztatták a sérüléseiről, illetve kitöltötték az előállítással kapcsolatos iratokat, majd fotón dokumentálták a sérüléseit, és intézkedtek az orvosi vizsgálatáról. A vizsgálat 11 óra 10 perckor kezdődött. Ezt követően a panaszost szabadították.

A rendőri jelentésből kitűnik tehát, hogy a panaszossal szemben a kapitányságon semmilyen érdemi eljárási cselekményt nem fogantatosítottak, ugyanakkor ezen két és fél órában sor került a panaszos beszállítására, a panaszos személyazonosságának megállapítására, az előállítással kapcsolatos dokumentáció kitöltésére és az orvosi vizsgálatára. Minderre figyelemmel a Testület álláspontja szerint **a panaszos előállításának időtartama nem volt aránytalan, ezért nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga.**

3) A kényszerítő eszköz használatának jogszerűsége kapcsán az alábbiakra jutott a Testület.

A kényszerítő eszközök alkalmazásának általános szabályaként az Rtv. 16. §-ának (1) bekezdése rögzíti, hogy a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége e nélkül is biztosítható.

Az Rtv. 47. §-a értelmében a rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.

Az Rtv. 48. §-a úgy rendelkezik, hogy a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy

- a) önkárosításának megakadályozására,
- b) támadásának megakadályozására,
- c) szökésének megakadályozására,
- d) ellenszegülésének megtörésére.

A fentieket a Szolgálati Szabályzat 41. §-a tovább finomítja:

41. § (1) „Bilincset alkalmazása, az Rtv. 48. §-ában meghatározott esetekben különösen azzal szemben indokolt,

- a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető,
- b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, valamint az intézkedésben közreműködőt megtámadja,
- c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincset alkalmazása nélkül nem akadályozható meg,

- d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg,
- e) aki önkárosító magatartást tanúsít vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget,
- f) akinek fogvatartása során kísérését rendelték el, és a kísért személy veszélyessége azt indokolja, vagy
- g) akit egyedül intézkedő rendőr állít elő.

[...]

(3) Bilincselést az erre a célra rendszeresített eszközzel kell végrehajtani. Ennek hiányában vagy ezek meghibásodása, megrongálódása esetén más, ilyen célra megfelelő eszköz is alkalmazható, de tilos vékony fém- vagy műanyag huzalt, a jellegénél fogva sérülést okozó eszközt alkalmazni.

(4) A bilincselés módjai:

- a) két vagy több ember kezének egymáshoz bilincselése,
- b) kezek előre vagy hátra bilincselése,
- c) indokolt esetben lábak egymáshoz bilincselése,
- d) indokolt esetben tárgyhoz bilincselés.

(5) Tilos a tárgyhoz bilincselést járműben történő szállítás közben alkalmazni. Tilos a bilincs olyan módon való használata, amely indokolatlanul fájdalmat, sérülést okoz vagy jellegénél fogva megalázó.

(6) A bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy

- a) a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha
 - aa) a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadástól, valamint szökéstől,
 - ab) az érintett személy szállítása, átkísérése nem az arra a célra kialakított járműben történik,
 - ac) az érintett személyt a rendőr egyedül állítja elő, kivéve, ha az intézkedésben érintett kezei az erre a célra kialakított övhöz vannak bilincselve;
- b) láb bilincselés, valamint kéz és láb bilincselés együttes alkalmazása akkor indokolt, ha arról, akivel szemben alkalmazzák, feltételezhető, hogy önmagában vagy másban kézbilincs alkalmazása esetén is kárt tud okozni, vagy a bűncselekmény jellege azt indokolja;
- c) tárgyhoz bilincselésnek - az (5) bekezdésben meghatározott korlátozás mellett - akkor van helye, ha a személy önkárosításának, támadásának vagy szökésének megakadályozása, ellenszegülésének megtörése, vagy az intézkedés eredményes befejezése más módon nem biztosítható.”

A Szolgálati Szabályzat 39. §-ának (1) bekezdése kimondja továbbá, hogy az Rtv. szerinti kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan.

Ugyanezen szakasz (2) bekezdése szerint az intézkedés alá vont személy magatartása szempontjából a rendőr az alábbiak szerint tesz különbséget:

- a) passzív ellenszegülést tanúsító személy, aki a rendőri intézkedés során a számára jogszerűen adott rendőri utasításokat nem hajtja végre, de tevőleges ellenszegülést nem mutat,

b) aktív ellenszegülést tanúsító személy, aki nem veti magát alá a jogszerű rendőri intézkedésnek, magatartásával fizikai erő kifejtés útján is igyekszik azt megakadályozni,
c) támadó magatartást tanúsító személy, aki az intézkedő rendőrré, valamint a támogatására vagy védelmére kelt személyre rátámad.

A (3) bekezdés szerint pedig a kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon a következő sorrendben meg kell előznie:

a) a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, valamint

b) a figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

A rendőri jelentés szerint a panaszossal szemben az Rtv. 48. § c) pontja alapján bilincset alkalmaztak, azaz a szökés megakadályozása végett.

A rendőri jelentések ugyanakkor egyáltalán nem számolnak be olyan körülményről, ami arra utalna, hogy a panaszos megpróbálta a helyszínt elhagyni, sőt pontosan azt írják le, hogy a panaszos miután közölték vele, hogy előállítják, együttműködően viselkedett a rendőrökkel (önként hátra tette a kezét). Ráadásul a jelentésből az is kitűnik, hogy az intézkedő rendőr nem egyedül volt a helyszínen (két rendőr).

A bilincselés esetén az Rtv. 48.§-ában meghatározott bilincselési okoknak az intézkedés idején – közvetlen és konkretizált veszélyként – kell fennállniuk, a szökés nem konkretizált, távoli veszélye nem szolgálhat a bilincs alkalmazásának alapjául. Ráadásul az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat fokozatossági és arányossági szabályai alapján a bilincs bilincselési ok fennállta esetén is csak akkor alkalmazható, ha a testi kényszer alkalmazása nem vezet eredményre vagy már eleve kilátástalan enyhébb kényszerítő eszköz alkalmazásának sikere. A jelen esetben a jelentések sem a bilincselést megelőző testi kényszer alkalmazásáról, sem annak sikertelenségét már előre vetítő körülményről nem számoltak be, így a bilincs alkalmazása már az Rtv. 15-16.§ szerinti arányossági követelménynek sem felelt meg.

Továbbá megjegyzi a Testület, hogy az önmagában indokolhatja a panaszos hátrabilincselését, hogy ő hátra tette a kezét, ugyanis a Szolgálati Szabályzat 41. § (4)-(6) bekezdéseiben történő bilincselési módra vonatkozó felsorolás – összhangban az Rtv. 15-16.§ arányossági szabályaival – egyben egy fokozatossági sorrendet is teremt, amely alapján az enyhébb korlátozást jelentő „egymáshoz bilincselés” módszertől kell a körülmények alapján a súlyosabb korlátozást jelentő „tárgyhoz bilincselés” módszere felé haladva megválasztani a bilincselésnek az adott eset körülményeinek megfelelő módját.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a panaszossal szemben a bilincs alkalmazására jogalap nélkül került sor, ezért sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga.

IV.

A Testület állásfoglalása szerint a rendőrségnek a bejelentés alapján intézkedési kötelezettsége keletkezett. Az előállítás kapcsán nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga, ugyanakkor sérült az emberi méltósághoz való joga a kényszerítő eszköz alkalmazása kapcsán.

A megvalósult alapjogsértések a Testület megítélése szerint elérték a súlyosság azon fokát, amely indokoltá tette a panasz és az állásfoglalás megküldését az országos

rendőrfőkapitánynak, ezért a Testület az Rtv. 93. §-ának (6) bekezdése szerint a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2014. november 20.

Dr. Lukács Tamás
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes, előadó testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Wildner Domonkos
testületi tag

Dr. Cservák Csaba
testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTÉSÜLET